

УДК [35:351.75:06]:327.8

Товмашенко Р.Ф., аспірант спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Науковий керівник: Липовська Н.А., д.держ.упр., професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Політична відповідальність є основою демократичного способу життя громадянина, а її формування відбувається в різних державних і політико-правових інститутах. Слід розрізняти два інституційні виміри політико-правового феномену відповідальності: відповідальність держави та її органів перед особою (людиною і громадянином) у випадках порушення її прав і свобод і в разі порушення її прав. Під обов'язком індивіда за належне виконання своїх обов'язків перед державою, колективом, сім'єю, іншими людьми слід розуміти добровільний, свідомий акт політично і правової культурної особи.

Саме через дії яскраво проявляється політична сутність, рівень розвитку політичної свідомості, політична самоідентичність і в цілому політична культура особистості. Якщо така поведінка є повсюдною і поширеною, це загрожує деградацією політичної культури в цілому, всієї нації або країни.

Сучасна держава може бути ефективною тільки в тому випадку, якщо національна політика відображає погляди і переконання народу, громадян країни. Тому Україні потрібні не тільки процедури демократичних виборів, які відповідають Конституції, а й реальна відповідальність влади перед громадянами країни, а також громадянами за свою державу.

Аналізуючи проблеми, пов'язані з формуванням демократичного ставлення суб'єктів публічної політики, які необхідні для становлення і розвитку громадянського суспільства в Україні, особливу увагу слід приділити особливостям партисипативної демократії як найбільш кращої форми влади, що долає аномію..Партисипація є не стільки засобом досягнення мети прийняття справедливого, вигідного або доцільного рішення, скільки процесом морального і політичного самовдосконалення людини, формою і методом розвитку людських здібностей» [1]. Саме партисипативна демократія здатна подолати відчуження мас від інститутів влади і знизити градус політичної апатії і аномії, що за певних умов може призвести до відкритої ворожнечі По відношенню до влади, оскільки вона стає природним середовищем для формування демократичного ставлення до підвищення відповідальності громадян у суспільстві, мотивує їх до самостійного вибору та прийняття рішень без передачі своїх прав іншій особі.

На жаль, як відзначають сучасні науковці, навіть в країнах з сильними демократичними традиціями політична участь мас досить незначна. Як показав досвід західноєвропейських демократій, представницька демократія повинна мати розвинену інфраструктуру, яка надає силу і стабільність всій політичній системі. Ці процеси наочно показали, що основою громадянського суспільства в Україні можуть бути не тільки політичні партії, а й громадські організації, створені самими громадянами для вирішення своїх проблем або для вираження своїх інтересів в різних сферах життя.

Представницька демократія і політика участі, швидше за все, передбачають не тільки радикальні зміни в політичній свідомості мас, а й формування нового типу політичного суб'єкта, який сприймає власні політичні права укупі з обов'язками, має потребу бути відповідальним громадянином, визнаючи силу власної влади в прийнятті рішень владою. Починаючи з Революції Гідності, формується спільнота активних

громадян серед політичної більшості. Погоджуючись з необхідністю подальших демократичних реформ, розширення прав і свобод громадян, громадського контролю за органами державної влади, українці прагнуть проявляти самостійну політичну активність.

Вихід з політичної аномії та апатії окреслено в діяльності інститутів публічної політики, які, крім раніше згаданих функцій, виконують просвітницьке завдання, спонукаючи людей замислитися над необхідністю задуматися про особисту відповідальність при виконанні своїх громадянських обов'язків. Інститути публічної політики зможуть ефективно функціонувати лише тоді, коли вони стануть численнішими та матимуть більшу кількість персональних учасників. Звичайно, кількість учасників політичного процесу ще не свідчить про якість функціонування політичних інститутів, однак, з огляду на важливість колективізму як архетипної основи українського менталітету, можна говорити про доцільність розширення кола суб'єктів демократичної участі [2]. У цьому випадку не потрібно буде шукати штучні механізми подолання політичної аномії мас, вона буде витіснена зі сфери соціальної психології, побудованої на фундаменті демократичних настанов.

Перелік посилань:

1. Липовська Н., Сахарова К., Шевченко О. Координація взаємодії держави та суспільства для формування та реалізації сучасної публічної політики в Україні. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2023. (4). <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.4.4>
2. Бельська Т. В. Глобальне громадянське суспільство: сутність, генеза та вплив на державну політику України : монографія. К. ВАДНД. 2016. 300 с.